

telepensjonisten

Medlemsblad for Telepensjonistenes Landsforbund

Nr. 1/14- 41. årgang

REDAKTØRENS SPALTE

OL i Sotsji er over. Utallige timer gikk med foran TV for å se hvordan det gikk med våre medaljehåp. Det så stygt ut en stund. Bortsett fra et par lyspunkt i skiløypene var vi målløse – tenk vi gikk glipp av den ene gullmedaljen etter den andre. Kunne det være mulig at noen utlendinger, ja til og med svensker, kunne være bedre enn våre gutter og jenter? Stor var lettelsen da vi kunne konstatere at smurning kunne være problemet. Ja, skismurning altså. Ikke at vi hadde smurt for tykt på i utgangspunktet.

Eller kanskje vi hadde det? Har en brukt 25 millioner på skismurning, kan det være vanskelig å innse at smøringen kunne vært mer velplassert.

Likevel, noen gikk som smurt. Takk og lov for Jansrud og Bjørndalen. Sistnevnte har heldigvis funnet ut at han er yngre enn sine 40 år og satses på to år til. Når de er over, er han sannsynligvis like sprek og ung, så han kan like godt holde på til neste OL.

Etter hvert kom de andre etter. Bjørgen ble skidronningen, og de andre skijentene slo til etter tur, den ene etter den andre. Langrennsgutta og skiskytterne fikk også uttelling etter hvert. Da OL var over, hadde vi 12 gullmedaljer og var 2. beste nasjon. Ingen grunn til nederlagsstemning.

Det stunder mot grunnlovsjubileum. Vi blir bombardert med informasjon om hvordan Grunnloven vår ble til, og hvordan den

har utviklet seg. Frank Aarebrot holdt forelesning på NRK 2 om de siste 200 år på 200 minutter. Jeg tenkte at jeg skulle se litt av begynnelsen på forelesningen, og dermed ble jeg fanget. Innpå tre og en halv time tok det, og det var ikke kjedelig et øyeblikk. Jeg har aldri lært så mye historie på så kort tid. Jeg kan ikke unnlate å nevne at Aarebrot er bergenser....

De kanskje største heltene konkurrerer nå i Paralympics i Sotsji. De har trosset uroen mellom Russland og nabolandet Ukraina. Til og med den ukrainske troppen deltar. Skulle ønske politikere kunne lære noe av disse flotte idrettsfolkene, men de glimrer alle med sitt fravær. Deltakerne i Paralympics har først måttet takle sitt handicap, og i tillegg har de trent seg opp til topp idrettsutøvere. Det er imponerende å se hva de kan få til, selv med store handicap. Hver enkelt burde få medalje.

Det blir tidlig vår i år, i alle fall på Vestlandet. På disse kanter har vi ikke sett en kuldegrad etter nyttår, langt mindre en snøfille. Vårblomstene titter fram og noen har startet båtpussen. Påsken kommer først i midten av april. Hvem vet – kanskje kan vi starte badesesongen i påsken.

Jeg ønsker alle Telepensjonistens lesere en riktig god påske.

Hilsen Berit Nylund

Innhold:

Redaktørens spalte	s. 2	Ny arvelov	s. 14
Lederen har ordet	s. 3	Språket vårt	s. 15
Telepensjonistene i Oslo	s. 4	Kjernejournal	s. 16
Bjarne Ulvang	s. 6	Quo Vadis II	s. 17
Evakuering av Finnmark	s. 8	Foreningsnummer og adresser	s. 18
Pensjonistenes skattebidrag	s. 11	Samhandlingsreformen	s. 19
Telegrafstasjonen på Skjervøy	s. 12	Landsstyret	s. 19
Sofus	s. 13	Telenor Group og Unicef	s. 20

Neste nummer av bladet kommer ut i juni 2014. Frist for innsending av stoff er **25. mai 2014**. Redaktøren forbeholder seg retten til nedkorting av innlegg.

Forsidebildet:

Lederen har ordet

Det gamle året er behørig gjort opp, og Landsstyret har underskrevet både årsrapport og årsregnskap for 21013. Vi kan se oss tilbake i visshet om at vi så langt det var mulig har gjennomført de tiltakene som ble vedtatt i Aktivitetsplanen for 2013. Med spesiell fokus på Forbundets driftsutgifter og kontinuerlig stabil og stram økonomistyring, har vi også nådd de økonomiske målene vi satte oss for året 2013. Tæring etter næring har vært rettesnoren og min takk går derfor til samtlige bidragsytere både sentralt og lokalt. Uten en felles aksept og forståelse for nødvendige «snuoperasjoner» ville sannsynligvis årsresultatet blitt et helt annet! Takk for utvist dugnadsånd og meget godt samarbeid!

I og med at vi nå er inne i et nytt år burde vi kanskje bevilge oss noen «hviledager». Men kjære leser, det ville vært en gedigen feilvurdering. Selv om et nytt år som regel gir nye muligheter, viser fremtidsutsiktene at det ikke er rom for en avslappende tilværelse for de tillitsvalgte, uansett om vervet utøves blant de yrkesaktive eller i en organisasjon for pensjonistene. Tvert imot bærer virkeligheten bud om tøffe tak for de som skal stå i front til medlemmenes beste. I disse dager går mine tanker spesielt til kolleger i Telenor som har fått tilbud om frivillig sluttpakke. Sannsynligvis slites de mellom ulike valg – dessverre kanskje mellom «kolera og pest». Nok en gang er det bare å erkjenne at økonomien overstyrer en ellers god vilje og ledelsesfilosofi!

I skrivende stund er lønnsforhandlingene i privat sektor godt i gang, og som vanlig er det «frontfagene» som er først ute. Følges innarbeidet praksis, vil de legge føringer for de som kommer etter, blant annet gir oppgjøret herfra underlaget for årets trygdeoppgjør i slutten av mai.

Hovedkravet fra privat sektor er ifølge media «retten til pensjonsordning nedfelt i tariffavtalen». Sett fra pensjonistenes ståsted, kan dette bety at kronebeløpet kan bli særdeles lavt i årets hovedoppgjør. Med en prisstigning på 2,5 % som grunnlag for å vurdere reallønnsvekst, er det neimen ikke mye å hente for oss. Som kjent får pensjonistene resultatet av lønnsoppgjøret minus 0,75 %. Sammenholdt med vedtatt skatteskjerpelse til 5,2 % i trygdeavgift, kan dermed pensjonistenes lønnsutvikling målt i kjøpekraft bli særdeles mager og i verste tilfellet kan real-lønnen vår bli på stedet hvil. Det er god grunn til å spørre om vi går inn i de 7 magre år. Håpet kan være at vi har noe til gode fra fjorårets oppgjør. Etterslep skal nemlig med i vurderingen når prosentene utregnes og da telles minst tre desimaler bak komma! Retter vi blikket mot høstens reguleringer i Telenor Pensjonskasse, kan vi få enda en negativ overraskelse ved at årets

regulering herfra går i 0 som følge av pålegget fra myndighetene om oppreservering av pensjonskassens kapital for å sikre forpliktelsene overfor medlemmene. Myndighetene har nemlig oppdaget at vi lever lenger enn tidligere antatt!

Lov om alderstrygd ble sanksjonert i 1923, men på grunn av nedgangstider ble den ikke satt i kraft. En sosialkomite nedsatt i 1935 avga ny innstilling 1936, og på dette grunnlaget ble lov om alderstrygd sanksjonert 16. juli 1936. På det tidspunktet var alderstrygden behovsprøvd.

Loven ble endret flere ganger og ble opphevet og avløst av Lov om folketrygd 17. juni 1966. Siste endring av denne loven kom i desember 2013, med virkning fra 1. januar 2014. Som mange har merket, samordnes pensjonene i Folketrygdloven med vilkårene for Statens pensjonskasse og øvrige pensjonsinstitusjoner til vi som pensjonister fra offentlig sektor står tilbake med 66% av den lønnen vi hadde på pensjoneringstidspunktet. Greit å ha med historien når framtidsutsiktene skal vurderes! Tilbakeblikket viser at spesielt lover og avtaler på ingen måte har evighetens perspektiv over seg – de endres stadig raskere og ofte nærmest med et «pennestrøk fra de folkevalgte!

For oss som har levd en stund, for ikke å si overlevd alle endringene, ligger det en stor trygghet i å være med i et fellesskap som har makt og myndighet til å tale medlemmenes sak overfor de som legger premissene for vår levestandard. Utsagnet «sammen er vi sterke» er derfor ingen floskel, men en stabil sannhet som forsterkes når mørke skyer truer. Telepensionistenes Landsforbund har et nært og godt samarbeide med Pensjonistforbundet og vi er dermed del av et stort fellesskap som har som formål å arbeide for medlemmenes sosiale, kulturelle og økonomiske interesser overfor myndighetene.

Står man utenfor, står man alene og uten mulighet til å påvirke utviklingen. Som medlem av Telepensionistenes Landsforbund er du sikret at noen taler din sak – vær derfor aktiv overfor de som fremdeles tror at godene kommer seilende på en fjel, og få dem med i fellesskapet!

*Med vennlig hilsen
Anni Milward
Forbundsleder*

Telepensjonistene i Oslo

Oslo-foreningen er den aller eldste av alle lokalforeningene for pensjonister i Telegrafverket/Televerket/Telenor. Men det tok sin tid før Telegrafverkets første pensjonistforening ble stiftet, og som på så mange andre felt var det en kvinne som i 1955 først fremmet forslag om å danne en pensjonistforening for Oslo Telefonanlegg i likhet med Jernbanens pensjonistforening, som hadde blitt stiftet 8 år tidligere. Og temmelig nøyaktig 2 år etter at Bjørg Haakonsen først hadde fremmet sitt forslag om pensjonistforening, kunne formannen Max Nilsen ønske rundt 50 pensjonister velkommen til det aller første ordinære møte i Telegrafverkets pensjonistforening i Oslo den 18. oktober 1957. Denne foreningen var den eneste pensjonistforeningen i etaten i 14 år, inntil lokalforeningene i Trondheim og Bergen kom til i 1971. Forbundet ble dannet i 1976.

Senere ble det dannet en egen lokalforening for tidligere ansatte i Teledirektoratet som nå bærer navnet Telepensjonistenes forening Fornebu. I Oslo har derfor Telepensjonistene to lokalforeninger med til sammen 800 medlemmer, ca. 400 medlemmer hver.

Oslo-foreningen har i dag medlemmer fra det tidligere Oslo teledistrikt, en enhet som ikke eksisterer lenger. Rekrutteringen er derfor minimal, gjennomsnittsalderen er over 82 år, og vi sliter med en netto avgang.

Fra årsskiftet 2011/2012 har vi holdt til i Kongens gate 21 (Telegrafbygningen i Oslo), hvor vi deler lokaler med Forbundet og Fornebu-foreningen.

Det er interessant å tenke på at ett av de byggene som ble revet for å gi plass

til den nye Telegrafbygningen – Mariboegården i Prinsens gate 20 – var den første hovedbygningen til det nye universitetet i Christiania (Det Kongelige Fredriks Universitet, til ære for Fredrik IV av Danmark-Norge). I tillegg til kontorer og forelesningssaler fungerte gården også som studentbolig. Blant annet bodde matematikeren Niels Henrik Abel her i fire år på en av hyblene i øverste etasje. Mariboegården fungerte som Universitetets hovedbygning fra 1820 og helt fram til 1852, da kunne de nye universitetsbygningene ved Karl Johans gate endelig tas i bruk.

Når Telegrafdirektøren i sin tid sikret seg Kongens gate 21, var det fordi han trengte denne tomta i tillegg til Mariboegården i Prinsens gate 20 for å kunne reise et skikkelig telehus. Telegrafbygningen i Oslo ble da sentrum for hele landets te-

lefon- telegraf- og radiovirksomhet, og nesten tusen mennesker ble samlet her under samme tak da den endelig stod ferdig i 1924, til det som da var Norges tredje største bygning.

Mange av medlemmene i Oslo-foreningen har jobbet et langt arbeidsliv nettopp i denne ærverdige bygningen. I tillegg til mye teknisk utstyr, huset også dette bygget alt som var av manuelle tjenester i Oslo, så som Rikstelefonen, Telegramtelefonen, Telefonvaktene, Telefonvekking, Utskriften og Budtjenesten, for å nevne de største. Og disse arbeidstakerne er nå bærebjelken i vår medlemsmasse, dessverre en utdøende rase. Og de som ikke jobbet i selve bygningen, har alle hatt mer eller mindre tilknytning til kollegaer eller teknisk utstyr her. Så her henger det igjen mange minner i veggene, kanskje både på godt og på vondt.

I Kongens gate 21 har vi "Stua" som tilholdssted. Denne deler vi med Fornebuavdelingen, som kaller det samme lokalet for "Kroa". Dette har sine årsaker i at begge foreningene har hatt sine forskjellige lokaler opp gjennom årene, men har beholdt navnet på lokalet.

Den andre tirsdagen i måneden har vi "Treffen" i Stua. Da serveres det smørbrød, kaffe og kaker, og det er også anledning til å kose seg med et glass vin eller to. Og for å spe på en slunken foreningskasse er det utlodning.

Fra vårt siste medlemsmøte i Stua 25. februar 2014. Leder Dagfinn Husmo ønsker velkommen, sekretær Unni Thorkildsen sitter klar til å lese referat fra tidligere medlemsmøter og turer.

Fra et tidligere medlemsmøte i Stua. Arrangementskomiteen står klar til å servere speke-
mat. Fra venstre: Astri Brustad, Berit Andersen, Kari Lilleøien, Børg Nygaard.

Medlemsmøtene holdes også i Stua den siste tirsdagen i måneden. Da serveres snitter eller varm mat, kaffe og kaker, og det vil her også være anledning til å kjøpe vin eller mineralvann. På disse møtene vil det være et foredrag eller annen aktivitet. Også her blir sammenkomsten avsluttet med utlodning.

Det har også vært mulig å stikke innom Stua fra kl. 1200 de tirsdagene det ikke er Treffene eller medlemsmøte. Og én dag hver måned samles de "yngre" rikstelefontjentene til en sammenkomst med informasjonsutveksling, kos og pizza og et glass vin eller to.

Fremmøtet på «Treffene» og medlemsmøtene ligger på fra 40 til 60 medlemmer. Dette er vi rimelig godt fornøyd med, selv om det ikke utgjør mer enn 10-15% av medlemsmassen. Vi skulle gjerne sett at flere engasjerte seg, men innser at den høye andelen "hjemmesittere" nok skyldes den høye gjennomsnittsalderen i for-
eningen vår.

Før jul har vi julemøte med julemat, musikk og dans - og gang rundt juletreet. Dette er veldig populært og har ført til stort oppmøte.

Vi arrangerer også turer i inn og utland, men vår høye gjennomsnittsalder har gitt seg utslag i at færre nå melder seg på våre turer. Da vi for 10 år siden kunne stille med to busser kan det i dag være vanskelig nok å stille nok medlemmer

til en halvfull buss. Særlig overnattings-
turer er det vanskelig å få nok medlem-
mer til å melde seg på. Derfor har vi mest
oppmøte på dagsturer med buss, dette
er fortsatt svært populært. Informasjon
om turene våre og andre aktiviteter vil
medlemmene finne ved oppslag i Stua,
ved informasjon på treffene våre, og med
annonsering på nettsidene våre. I tillegg
sender vi ut 3 meldinger (dobbelsidig
"medlemsblad") i året med informasjon
om tidspunkter for Treffene, medlemsmø-
ter og planlagte turer, i tillegg til annet
nyttig stoff for medlemmene.

Høy husleie ser nå ut til å ta knekken på
økonomien vår. Vi gikk med stort under-
skudd siste år, og tærer på oppspart kapi-
tal. Dette kan vi kanskje klare et par år til,
men så er det slutt. For å hindre dette har
styret den siste tiden arbeidet hardt med
å finne rimeligere møtelokaler. Og dette
ser nå ut til å gå i orden, og hvis alt går
som det skal blir det flytting til nye møte-
lokaler etter ferien.

Som nevnt foran knytter det seg mange
minner til Telegrafbygningen i Kongens
gate 21 for de fleste av medlemmene
våre, og for mange vil det nok bli vemodig
å "flytte". Men vi er en sammenspleiset
gjeng som har kost oss sammen på trefe-
ne våre, og vi vil helt sikkert kose oss
like mye i nye og trivelige lokaler.

Hilsen fra
Styret i Telepensionistenes forening Oslo

Ungdomsbilde av Bjørg Haakonsen (senere
gift Johansen), omtrent fra den tiden hun
tok initiativet til å starte en pensjonistfore-
ning for Oslo Telefonanlegg i 1955. To år
senere var Telegrafverkets Pensjonistfore-
ning en realitet.

Nåværende styre
i Osloforeningen
valgt på årsmøte
28. januar 2014

Dagfinn Husmo
Leder

Leif Thorkildsen
Nesteder

Kari Sørensen
Kasserer

Unni Thorkildsen
Sekretær

Frank Mikalsen
Styremedlem

Ruth Aas
Styremedlem

Tor Einar Sæter
Styremedlem

Eva-Marie Kvelland
Varamedlem

Else-Lill Rolén
Varamedlem

Av Berit Nylund

Bjarne Ulvang – fra travelt yrkesliv til aktiv pensjonisttid

1. januar 1997 tok Bjarne imot tilbudet om førtidspensjonering etter vel 41 år i Telegrafverket, Televerket og Telenor. Det var ikke for å nyte sitt otium med rolige dager. Han engasjerte seg fort i Pensjonistforeningen, hadde mange interesser og hobbyer som fotografering, treskjæring og tredreiing. I ledige stunder grov han ut blindkjelleren i huset sitt, stein for stein og innredet kjellerstue og hobbyrom. Tre sønner og etter hvert åtte barnebarn har også bidratt til å fylle dagene med mange gjøremål.

På Telepensionistenes landsmøte i mai 2013 takket Bjarne av etter 14 år som representant i landsstyret for Telepensionistenes Landsforbund. Han er fortsatt kasserer i lokalforeningen i Bergen. I 15 år har han holdt orden på regnskapet og har til enhver tid full oversikt over lagets økonomiske stilling. Vi håper det blir lenge til han gir fra seg vervet som kasserer.

Bjarne ble født i Leirfjord på Helgeland 12. mai 1934, altså runder han 80 år i år. Da han var 6 år gammel, flyttet familien til Sandnessjøen der foreldrene overtok en gård. Gårdshuset er fortsatt i familiens eie, og Bjarne og familien har i alle år satt kursen nordover fra Bergen i sommerferien. Vedlikehold av huset og fising står alltid på programmet.

Sitt første møte med Telegrafverket hadde Bjarne som 12-13-åring da han deltok i en dugnadsgjeng som ryddet trasé for å få telefonlinje til bygden. Ellers var han innom Postverket som vikar for landpostbudet i to somre. Ruten var en sykkelturn på to mil hver dag med post til alle i bygda.

Etter fullført realskole ble han i 1951/52 utdannet som radiotelegrafist på Forsvarets radioskole. I tre år jobbet han som telegrafist i Forsvaret.

Telegrafverket/Televerket/ Telenor

Bjarne kan se tilbake på et langt og variert yrkesliv i bedriften. Å lese hans CV er som å repetere utviklingen på arbeidsplassen vår i store trekk.

Han begynte på Telegrafverkets lavere kurs i Oslo i 1955 og hadde pliktiden sin

på Telegraf i Trondheim. Etter 3 år i Trondheim bar det videre til Telegrafsalen i Bergen. Han var for anledningen utstyrt med nyinnkjøpt paraply.

Selv om Telegraf var et hyggelig sted å jobbe, ville Bjarne videre. I 1962 kom han inn på høyere kurs i Oslo og etter endt utdanning kom han tilbake til Bergen som teknikerreserve på Transmisjon. Arbeidsplassen hans var vegg i vegg med Riksen. Selv om han ble informert om at alle de unge damene på Riksen var der kun for kundens beste, gikk det ikke så lenge før han kapret kollega Audny (eller kanskje det var omvendt...).

Bjarne hadde ambisjoner om høyere stillinger etter hvert, og i 1967 kom han virkelig høyt på strå – han ble ansatt som ingeniør på Ulrikens topp, vel 600 m. o.h. Høyere kommer man ikke i Bergen. Kringkastings-, fjernsyns- og radiolinjeteknikk utviklet seg raskt, så her var det mye å lære. Det ble mange og lange vakter på toppen. Uansett vær måtte en stille på jobb i rett tid. Gikk ikke gondolbanen var det bare å ta beina fatt.

I 1972 kom det en ny skillevei. Omorganisering og effektivisering var begrep vi etter hvert lærte å kjenne. Bjarne fikk tilbud om å utdanne seg til rasjonaliseringseksperter. I ett år ble han og andre skolert for oppgavene. De ble møtt med en viss skepsis av sine kolleger, men etter hvert aksepterte de fleste at både teknologisk utvikling og kundenes forventninger gjorde det nødvendig å jobbe smartere enn vi inntil da hadde gjort.

I 1975 var det på ny tid for å skifte jobb. Svalbard lokket og Bjarne og Audny dro

med tre sønner til jobb på Svalbard radio. De fant seg godt til rette i Longyearbyen og ble der i tre år, de første to årene jobbet han som ekspeditør/tekniker og siste året som bestyrer. Det var tre år de ser tilbake på med glede. Etter oppholdet på Svalbard fortsatte han som systemmedarbeider i effektiviseringsprosjektene fra 1972, som fortsatt var i gang.

I 1982 kom nye utfordringer. Markedsbegrepet ble toneangivende for Televerkets forhold til sine kunder, både bedrifter og private. Kunden skulle stå i sentrum og store deler av de ansatte skulle skoles i god kundebehandling. Bjarne ble med fra første stund og gjennomførte en rekke kurs i kundebehandling, salgsledelse, markedsføringsledelse og instruktørutdanning. I årene som fulgte jobbet han med markedsføring og underviste på en rekke kurs for ansatte i hele Vest teledistrikt, og senere i Bergen teledistrikt.

Tillitsverv og hobbyer

Innimellom alle forskjellige arbeidsoppgaver og arbeidsplasser ble det også tid til å engasjere seg på andre fronter. I ca 10 år var han styremedlem i fagforeningen TMLF som den het den gang. I hele 20 år var han ansvarlig for at foreningens hytte på Kvamskogen ble holdt i orden til enhver tid. I en periode var han leder i Telepersonalets kunstforening og i 25 år har han stått i bakerste rekke i blandakoret *Teletonen*, der han synger bass. Koret fyller 25 år i år, og de fleste kormedlemmene har vært med fra starten og er pensjonister i dag. På Svalbard var han formann for skolestyret i to år, og formann i skigruppa i Svalbard turn.

I flere år var han sentral i Varden skoles

Familietur på Svalbard

Mye fint blir til i dreiebenken. Foto Bjarne Ulvang

musikkorps, der alle tre sønnene var med.

Nye trearbeider blir fortsatt formet på dreiebenken i hobbyrommet. Gevinster og gaver til venner og kjente kommer på løpende bånd. Mang en heldig vinner har kommet hjem fra møter i pensjonistforeningen med nydelige treskåler, fat, eller redskap til å forme krumkaker med.

Bjarne liker å lage god mat som han gjerne deler med venner. Mangt et godt fiskemåltid blir til på kjøkkenet hans. Skrei med lever og rogn, lutefisk, gammelsei og boknafisk er spesialiteter fra oppveksten på Helgeland. Skal måltidet være topp, må det serveres med mandelpoteter, helst fra Sjøå. Bjarne er for øvrig den eneste jeg vet om som gikk på fisketorget og kjøpte røykesild og bøkling som han serverte til fredagskaffen på kontoret.

Til slutt er par spørsmål til Bjarne:

Du har hatt mange forskjellige arbeidsoppgaver i Telenor. Ville du søkt jobb i samme bedriften om du skulle ut i yrkeslivet i dag?

Yrkesvalg kan være resultat av tilfeldigheter. Jeg startet som telegrafist, og det var nok sporen til senere valg. Telelivet har vært en fantastisk tid, og visste en ikke bedre, ville nok valget bli gjort om igjen - MEN! - Kanskje kokkeyrket kunne vært et alternativ?

Du har i mange år hatt verv i pensjonistforeningen lokalt og sentralt. Hvorfor har du engasjert deg så sterkt?

Jeg er jo et sosialt vesen og interessen for kollegiale og mellommenneskelige forhold har alltid vært der. Når en så ble bedt om å være med i lag og foreninger som i utgangspunktet skulle arbeide for og ivareta medmenneskets tarv, så ble svaret ja i ulike sammenhenger. Pensjonistforeningen er jo et flott tilbud til tidligere teleansatte og har som formål å ivareta felles økonomiske, sosiale, helse- og velferdsmessige og kulturelle interesser.

Lønn for engasjement kan jo være så enkelt som: "Kjekt å sjå at folk trives".

Fra Bjarne sine hjemtrakter ved De syv søstre på Helgeland. Foto Bjarne Ulvang

Tvangsevakueringen av Finnmark og Nord-Troms i 1944 - en sparsomt omtalt hendelse i Norges historie

I år er det 70 år siden innbyggerne i Finnmark og Nord-Troms måtte oppleve å være flyktninger i eget land. Det førte til lidelser så store at virkningen ikke lar seg måle, og er sannsynligvis den største tragedien i Norge etter svartedauen. 65 000 mennesker var på flukt. Spedbarn, gravide, gamle og alvorlig syke ble stuet sammen og sendt sørover med bare det aller nødvendigste av klær og utstyr. Mange av dem måtte se sine hjem bli lagt i aske og være vitner til at buskapen deres ble avlivet. Noen nektet å la seg evakuere. Det var folk som var vant til å klare seg ute med et minimum av hjelpemidler, de søkte tilflukt i huler, gammer og provisoriske krypinn.

Hele den nordlige landsdelen var berørt ettersom den sydlige delen av Troms og hele Nordland fylke ble mottaksområde for de evakuerte.

Finnmark fylke er det desidert største fylket i landet med over 48 000 kvadratkilometer, langt større enn Danmarks landareal. Finnmark består av øyer, halvøyer, en mengde større og mindre fjorder, vann, elver og fjell. Legger man til de fire kommunene i Nord-Troms, som også ble evakuert, nemlig Skjervøy, Nordreisa, Kvenangen og Lyngen, utgjør det til sammen et landområde på 60 000 kkm. Det tilsvarer arealet av fylkene Oslo, Akershus, Vestfold, Østfold, Buskerud og Oppland. Tar man i betraktning at østlandsfylkene har Oslofjorden og Skagerak som nabo og ikke Barentshavet og Ishavet, skjønner en lett at det er

to forskjellige klimasoner det her er snakk om, og hvilke problemer tvangsflyttingen av så mange mennesker over så store avstander måtte føre med seg. At den nordligste delen av dette området ligger på 71 grader nordlig bredde og at den østligste delen ligger på samme lengdegrad som Beirut og Kairo, understreker klimasonene og størrelse ytterligere.

Det er dette landområdet Hitler gir ordre om å jevne med jorda 28. oktober 1944, og det er menneskene i dette området som skal evakueres etter at høsten er kommet så langt at den er i ferd med å gå over til vinter.

Det er vanskelig å fastslå nøyaktig hvor mange mennesker som ble evakuert, men 50 000 er et sannsynlig tall. Måten denne tvangsflyttingen foregikk på, var opprivende og skremmende, og for noen redselsfull. De som hadde egne skøyter, tok med seg storfamilien, men av utstyr fikk de ofte bare med seg et minimum av det som var nødvendig for å klare seg på den lange turen til Tromsø eller Harstad, hvor de skulle registreres før de ble sendt videre til endelig bestemmelsessted. Andre ble stuet sammen under dekk i lastebåter. Turene kunne ta mange dager, over en uke var det mange som opplevde. Her manglet alt: mat, drikke,

Vadsø sentrum i 1945. Bildene er utlånt av Forsvarsmuseet

sitteplasser og liggeplasser. De sanitære forholdene var forferdelige. Dysenteri og annen sykdom oppstod, og flere døde under seilasen.

På grunn av **de korte fristene** befolkningen fikk til å forberede seg på evakuering, og de væpnede tyskeres brutale framferd, oppstod det panikk og redsel, og mange barn kom bort fra foreldrene. Vitner har fortalt om barnegråt og foreldres fortvilte rop etter barna sine blandet med skudd fra tyske våpen. Flammer og svart røk steg opp fra hus som bare en kort tid før hadde vært hjemmene deres. Det var Wehrmacht-soldater som var i ferd med å avlive de etterlatte husdyrene, unntatt hestene – de var allerede beslaglagt av tyskerne – og satte fyr på titusener av hus og fjøs, hundrevis av uthus, naust, fiskebruk, veier, broer, telefonstolper (antall: 31 500!), brønner, båter, fyrlykter, butikker, hoteller, forsamlingshus, sykehus og sykehjem, skoler og andre offentlige bygninger, kirker og alt som var av infrastruktur. De uhyggelige opplevelsene satte varige spor. At ikke flere mistet livet under evakueringen, skyldes hovedsakelig fint vær; det var både lite vind, lite snø og mildt den høsten.

Årsaken til ødeleggelsene.

Hva var det som gjorde at tyskerne brukte så brutale metoder og hadde sånn bråhast med å få sivilbefolkningen bort og legge Finnmark øde? Tyskerne hadde jo under okkupasjonen lagt vekt på å ha et godt forhold både til norske myndigheter og befolkningen – og i stor grad lyktes. Svaret må søkes i Det tredje rikets tilbakeslag på Østfronten og de alliertes massive fremrykning på Vestfronten. Den begynte med landsettingen av allierte tropper i Normandie bare noen måneder før, 6. juni – kjent som D-dagen.

På Østfronten, som strekte seg fra Atlanterhavet til Kaukasus, utgjorde Murmansk-fronten den nordligste delen. I begynnelsen av september 1944 sluttet Finland fred med Sovjet. En av Sovjets betingelser var at finnene skulle drive ut de tyske styrkene, som de hadde vært alliert med siden juni 1941. For Stalin var Murmansk svært viktig, det var her Atlanterhavskonvoiene leverte militært materiell og annet viktig utstyr. Under tilbaketrekningen av Lapplandsarmeen, som bestod av 200 000 soldater, tusenvis av krigsfanger, 80 000 heste- og motorkjøretøyer, angrep Den røde arme dem, og mer enn

Bildet er fra Havningsberg og viser en representant fra de militære myndighetene som leser et opprop for befolkningen på stedet.

22 000 soldater mistet livet før de nådde Finnmarks grenser.

Kirkenes falt 25. oktober etter å ha blitt utsatt for flere bombeangrep enn noe annen by under 2. verdenskrig. 28. oktober 1944 stoppet de ved Rustefjelbma i Tana, og samme dag bestemte tyskerne at Finnmark og Nord-Troms skulle evakueres og brennes. **Den brente jords taktikk**, som var praktisert under tilbaketog gjennom Finland, ble nå iverksatt i Finnmark. De tyske styrkene skulle trekkes sørover til en linje mellom Lyngen og finsk grensen for å forsvare Narvik og malmtransporten. Lyngen-linjen ble dermed tyskernes siste forsvarslinje i Norge.

Frivillig evakuering.

I RAPPORT TIL MINISTERPRESIDENTEN OM EVAKUERENGEN AV FINNMARK FYLKE SAMT DE 4 NORDLIGSTE KOMMUNER AV TROMS FYLKE, gir justisminister Jonas Lie i et 75-siders skriv en utførlig og detaljert redegjørelse for anstrengelsen som han og minister J. A. Lippestad gjør for å få i stand en *frivillig evakuering*.

Allerede 10. oktober reiser de med fly til Kirkenes og har møter med sivile myndigheter flere steder i Finnmark. De planlegger en stille evakuering. Det ble forutsatt at befolkningen brukte egne fremkomstmidler for å bringe seg i sikkerhet, *«det ble således fremhevet at befolkningen måtte benytte hester, eventuelt forspente kuer foran sine kjøretøyer»*.

Oppfordringen hadde liten virkning. Heller ikke *hviskekampanjene* om bolsjevikernes grusomheter, som ble satt i verk, førte frem. Kanskje bare så få som 2 000 mennesker forlot Finnmark frivillig.

Dette var situasjonen kort tid før tyskerne nådde Finnmark – med russerne i hælene. Befolkningen i de østligste delene av Finnmark hadde ingen ting i mot at russerne befrikkede områdene, og den tyske overkommandoen holdt det for mer enn sannsynlig at Den røde arme ikke ville stoppe ved grensen. Det hastet derfor med å gjøre områdene ufremkommelig og ubeboelig for bolsjevikene. TROPPEFLYTTING gjennom arktisk område vinters tid hvor all infrastruktur var ødelagt, ville forsinke fremrykkingen så pass at Wehrmacht kunne få tid og rom til å etablere nye forsvarslinjer. Med innpå 400 000 fullt utrustete soldater innenfor de norske grensene, ble det i Berlin lagt planer om å gjøre Norge til en gigantisk base for videre krigføring – Festung Norwegen. Det var Hitler selv som gjennom Terboven gav ordre om evakuering og **total ødeleggelse** – i første omgang av Finnmark og Nord-Troms.

Da Tyskland kapitulerte 8. mai 1945, var 50 000 mennesker spredd over store deler av Norge, de fleste i Sør-Troms, Nordland og Trøndelags-fylkene. Det var viktig for folk å få oppholdssted så nært hjemstedet som mulig. I nordre del av Nordland var tilstrømningen – «gjennom kontrollerte og ukontrollerte veier» – blitt så stor at det ved nyttårstid var 20 000 evakuerte i fylket. Forsynings-situasjonen var blitt «ytterst anstrengt», og i et rundskriv til ordførere og lensmenn fra Fylkesmannen i Nordland datert 7. februar 1945, merket «Konfidentielt», blir det anmodet om videresending sydovert. De første som skulle «sydsendes», var de som gjorde minst nytte for seg i fiskeryrket og ikke klarte å ernære seg selv uten stønad.

Riksutvalget for evakuerte utarbeidet detaljerte planer for behovsprøvd stønadsutbetaling. I oppsamplingsleirene fikk de evakuerte beskjed om hvor de skulle reise – etter legekonsultasjon, vaksinasjon mot difteri og eventuell avlusing. De som kom sørover med fiskeskøyter, ble oppfordret til å reise til Lofoten eller Vesterrålen – lofotfisket stod jo for døren. Ordførerne hadde plikt til å sørge for husrom og nødvendig utstyr til de som var tilvist oppholdsted i kommunen. Riksutvalgets maksimalsatser pr. døgn for «ubemidlede» så slik ut:

Enslige: kr 5,- Tillegg for hustru: kr 2,50. Barn: kr 1,75.

Det var også mulighet til å få dekket utgifter til klær og sko. For pensjonat/hotellboere var det egne satser. Herredskassereren stod for utbetalingene, med refusjonsrett hos staten. (Senere ble satsene kraftig redusert.)

Mens ryktene gikk om at også Lofoten skulle evakueres, husker artikkelforfatteren tilbake til en mørk ettermiddag høsten i 1944. Det var spennende for oss barn for det ble sagt at vi skulle få flere lekekamerater, tre gutter. At vi var sju søsken fra før i huset, hvorav tre var gutter født mellom 1939 og 1942, med meg i midten, var vel ikke noe å snakke om! To loftsrom fikk familien Hansen på seks til rådighet, adgang til kjeller og annet uterom kom i tillegg. Kua og sauene, som de hadde fraktet med seg på skøyta helt fra Lyngen til ytterstia av Lofoten, ordnet far plass til i fjøset.

Per, Arvid og Hans ble gode lekekamerater, og flere lekekamerater ble det for alle barna i bygda vår, og nabobygda med,

for barnetallet i skolekretsen økte atskillig den høsten; fem-seks familier ekstra gjorde utslag.

Et annet eksempel på hvordan **forholdene for de evakuerte** kunne være, har jeg fra en som var åtte år da familien medregnet bestemor, måtte rømme fra Sørøya, vest for Hammerfest. De fikk være med nabofamilien sin fiskeskøyte til Kvaløya, utenfor Tromsø. Der fikk begge familiene ett klasserom til disposisjon, og der bodde de den første vinteren. Etter frigjøringa flyttet de til en onkel på Senja. Her var det loftet i et fiskemottak som ble hjemmet deres de neste to årene. Først i 1947 reiste de tilbake til ruinene. Huset, som var nytt i 1937, var det ingen ting igjen av.

Men 501 mennesker ble igjen på Sørøya, de gjemte seg for tyskerne. I desember ble de hentet av engelske destroyere og bragt til Skottland via Murmansk. Da var de blitt 502, naturen hadde gått sin gang – også for huleboere!

Gjenreise og tilbakevending

Selv om London-regjeringen allerede høsten 1944 begynte å planlegge gjenoppbyggingen, tok det tid å bygge opp landsdelen. Flere steder gikk det hardt ut over bebyggelsen i april dagene 1940, og byer som Narvik og Bodø ventet også på å bli gjenoppbygd. Viktige varer som klær, sko og matvarer var det knapt med, de var rasjonert flere år etter frigjøringen. Og selv om Husbanken ble opprettet i 1946, var det mangel både på arbeidskraft, bygningmateriale og kapital. Hele sju gjenreisningskontor hvor arkitekter tegnet og planla, ble opprettet i Nord-Norge. Provisorier ble avløst av permanente boliger,

og 12 000 hus for 60 000 mennesker ble bygd, 70 % etter typetegninger. Kvinnelige arkitekter fikk husmødre med i diskusjonene om innredning og utforming av nye boligtyper.

Gjenreisen ble offisielt avsluttet 1952, men i praksis varte den til 1960.

Så snart det ble kjent at tyskerne hadde kapitulert, begynte de evakuerte å strømme nordover, men få transportmidler var å oppdrive, de var på vei sørover til jernbanen i Trondheim, overfylt med tyske soldater. Men mange måtte vente både ett og flere år før de kunne reise hjem. De som måtte vente lengst eller aldri vendte tilbake, var de alvorlig syke som var sendt sydover med syke transport. Dette var alle de som bodde på institusjoner da evakueringen satte inn: gamle, pleietrengende, sterkt sinnslidende og andre alvorlig syke; tuberkulosen var på det tidspunktet ennå ikke utryddet. Disse hadde hatt opphold på ulike institusjoner og sykehus sørpå. Tilsammen 38 institusjoner i Sør-Norge tok i mot syke fra de evakuerte områdene.

Ikke bare bolighus, fjøs/låver, butikker, brygger, kaier, fyrlykter, skoler og andre offentlig bygninger skulle bygges. Det skulle også skaffes landbruksredskaper og bygges opp ny husdyrbestand, for de fleste dyrene ble jo etterlatt. Det var et anseelig antall som måtte skaffes: 20 000 storfe, 30 000 sauer, pluss geiter, griser og høns. I tillegg var det flokker av rein som var kommet på avveie. Av hester var det 1500 som måtte erstattes.

En av de evakuerte, som var liten gutt da de fikk ordre om å forlate hjembygda, forteller at de rakk å slakte noen sauer før de dro. Alle naboene fikk del i kjøttet, og mange lagde fårikål. Det førte med seg at de fikk spise så mye de orket, og han forspiste seg grundig. Lukten av fårikål var det siste han husket; den lå tung over hele bygda da de reiste

Da han vendte tilbake året etter, var han mest redd for at fårikållukta fortsatt skulle være der – men det var lukta av noe helt annet som møtte dem...

30 mennesker fra Alta, bodde tre måneder i fjellet i Finnmark. De ble etterhvert brakt i sikkerhet til Sverige. Bildet viser noen av flyktingene etter at de er ankommet Sverige.

PENSJONISTENES ØKENDE SKATTEBIDRAG ER MED PÅ Å HOLDE «HJULA I SVING»

Harald Engelstad er en av landets mest anerkjente pensjonsrådgivere. I «Vi over 60» for mars i år, har han en meget interessant artikkel hvor han sammenligner skattetrykket for yrkesaktive i med pensjonistenes skattetrykk. Tema er høyaktuelt, og jeg gjengir derfor de viktigste konklusjonene fra Engelstad;

Etter å ha lagt inn «spesielle fradrag» som yrkesaktive gjerne har, og forutsatt at de yrkesaktive ikke betaler formuesskatt, mens de tilsvarende inntektsgrupper av pensjonister betaler formuesskatt, er vi kommet ut med følgende tabell:

Årsinntekt	Skatt lønnsinntekt	Skatt pensjonsinntekt	Prosent av lønnskatt
200.000	27.900	11.800	42 %
300.000	60.600	51.900	86 %
400.000	93.900	93.900	100 %
500.000	126.600	135.900	107 %

Forutsetningene som vi har lagt inn, medfører at bildet blir ganske annerledes. Det går tydelig frem at pensjonister med lav pensjon (200.000) fortsatt bare betaler ca. 40 % av den skatten de yrkesaktive betaler på samme inntekt, når vi tar hensyn til spesielle fradrag yrkesaktive har, og som pensjonister vanligvis ikke har. Den beskjedne formuen som denne gruppen har, gjør at skattesystemet ikke slår ut på skatten fordi denne gruppen pensjonister er skjermet av det høyere innslagspunktet for formuesskatt. Vi kan dermed bekrefte at skattesystemet vårt fortsatt holder en sosial profil – for de med lave pensjoner.

Men man skal ikke ha særlig høy pensjon før man nærmer seg de yrkesaktives skattenivå, spesielle fradrag og formue tatt i betraktning. Ved kr 300.000 i lønnsinntekt og pensjonsinntekt, betaler pensjonisten nærmere 90 % av den skatten yrkesaktive betaler på samme inntekt.

Det kanskje mest oppsiktsvekkende er at når vi tar hensyn til de spesielle fradrag som yrkesaktive har – først og fremst gjeldsfradrag, så betaler pensjonister med kr 400.000 i pensjon faktisk omtrent samme skatt som de yrkesaktive – på samme inntektsnivå.

I tabellen (vist ovenfor) er kr 400.000 et slags «skjæringspunkt». Pensjonister med kr 500.000 i samlede pensjoner, betaler under disse forutsetningene mere i skatt enn yrkesaktive. I vårt eksem-

pel betaler de 107 % av den skatten lønsmottakere betaler i samme inntektsnivå.»

Engelstad sier videre at hensikten med disse eksemplene er ikke å produsere ammunisjon for de som mener at pensjonistene betaler for mye skatt. Hensikten er å gjøre pensjonister generelt mer bevisst at dagens pensjonister også er viktige bidragsytere i samfunnet!

Engelstad viser til at myndighetene bør slutte å snakke om «tap på skatteinntekter» og «forsørgelsesbyrde» og det er bare å si seg helt enig – som pensjonister har vi bidratt med skatt gjennom et langt yrkesliv og vi betaler fortsatt skatt. Det er alt i dag mange pensjonister som betaler mer skatt på samme inntekt som yrkesaktive

Hva er så tendensen fremover?

Selv om folketrygdpensjonene blir lavere og lavere sammenlignet med opptjening etter gamle regler, så blir pensjonistenes samlede pensjoner fortsatt større år for år. Flere har rett til pensjoner utenom folketrygden, og har betalt inn på egen pensjon. Andelen pensjonister som ikke betaler skatt eller formuesskatt, vil trolig gå ned. Pensjonistene som skatteyttere vil dermed bli viktigere og viktigere i årene fremover – kloke ord fra pensjonseksperter!

Anni Milward

Telegrafstasjonen på Skjervøy

Av Odd Nylund

Fotoet, tatt i 1954, viser gammelstasjonen. Huset ble bygget i 1855 og Det Norske Telegrafvesen leide bygget fra 1876 til 1890. I 1890 kjøpte Telegrafvesenet huset for kr 4095,01 (legg merke til ettøringen) på «festet grund paa presteieiendommen med ræt til jord og havnegang til 2 kyr». Den gangen hadde øvrighetspersoner og handelsmenn ofte jordbruk som tilleggsgnæring.

Den 6. oktober 1876 ble nemlig «Telegrafstation af 3dje Klasse» åpnet på «Skjærvø i Tromsø Amt».

Forut for åpningen var det bygget ei linje fra Lyngen til Skjervøy. Den kostet ca 8500 spesiedaler. Huset tjente Telegrafverkets formål inntil nytt hus ble bygget i 1965. Det ble etter en tid revet.

I Skjervøy televerks stillferdige historie er det likevel to begivenheter som bør nevnes:

Telegrafbestyrer Johan Hagen var en ihuga venstremann og følte selvstendighetstrangen sterkt. Han hadde ikke tid til å vente på at Stortingets vedtak om å fjerne unionsmerket i flagget skulle bli

satt ut i livet. Dette var blitt forpurret av kong Oscar II. Hagen tok saken i egne hender og klypte unionsmerket ut av telegrafstasjonens flagg, sydde inn en rød bit i stedet og heiste det rene norske flagget i 1893. Presten og handelsmannen syntes dette var å gå noe for langt i nasjonalisme og rapporterte Hagen til Telegrafstyrelsen. Som seg hør og bør, måtte Hagen tildeles en reprimande for dette. Telegrafstyrelsen syntes nok i sitt hjerte at Hagen handlet rett, for over tid ble han forfremmet.

Denne Hagen var også ellers en foretaksom mann. I den tiden han tjenestegjorde på Skjervøy ga han alene ut ei avis som vi vet kom ut med minst 80 nummer. Den het «Skjærvø Tidende» og var håndskrevet.

20. august 1896 kl 2 om natten ble telegrafstasjonen på Skjervøy litt av et sentrum for begivenhetene. Nansenekspedisjonen med polarskuta «Fram» og skipper Otto Sverdrup kom etter lang tids fravær på sin Nordpolsferd uventet til land og tok havn på Skjervøy. Herfra ble så alle nødvendige meldinger sendt pr telegram og ledet således til at denne

gledelige begivenheten ble kjent over den ganske verden.

Omlagging fra manuell telefonkspedisjon til automatisk valg ved nummerskive førte til mange endringer i servicen. Den gamle manuelle sentralen hadde brannvarsling på stedet. Likeså var personalet oppdatert på hvor legen og jordmora til enhver tid befant seg. Og ikke sjelden fikk en abonnent som ba om å «få ho Kari på Haugen» beskjed om at «æ så at ho Kari gikk forbi her akkurat no, så du kan spar dæ den samtalen».

Under Sokkelvikulykka og da m/k Nyeng forliste, stilte vi hele linjenettet til rådighet for lensmannen og redningsarbeidet forøvrig på bekostning av den andre trafikken.

Rasulykken i Sokkelvik skjedde 8. mai 1959. 5 voksne og 4 barn omkom da to hus ble feid på sjøen.

2. mars 1959 kom m/k Nyeng i havsnød. Båten gikk ned, men alle 8 ombord ble reddet. Telegrafstasjonen på Skjervøy hadde en sentral rolle under begge redningsaksjonene.

Telegrafstasjonen i Skjervøy

SOFUSTANKER

Fruen er ikke like fyrig som før, verken i budoaret eller ved søndagsfrokosten. Sofusen har også dabbet av i ord og handling. Frokosteggets rituelle endelikt har mindre schwung, og våre før så stormfulle frokostdiskusjoner blir stadig oftere til laber bris på Beauforts skala. Vi eldes i harmoni, sa psykologen bifallende. Men etter frokosten, Første søndag i Vinter olympiaden, rant hun over. Hun hadde samme forventninger til jubel og glede som første søndag i Advent. Men TV2's reklameavbrudd under sendingene tente henne. Forargelsen over både TV2 og Putins storslåtte reklame og pengebruk fulgte henne gjennom hele olympiaden. Min forsiktige påminnelse om gledesstunden da 40-åringen Ole Einar Bjørndalen slo til med gull i skiskytingssprinten, hjalp lite. Bjørndalen er en sportsgubbe med blink i øyet, fres i sporet og spor i fjeset. Å være på topp har sin pris. Det har sannelig også det å ikke være der. OL er først og fremst Big business og pengemaskin. Ola Nordmann ble beskyldt for å være arrogant og selvhøytidelig da skijentene våre var i sorg og tillot seg å gå med sørgebånd. Pengemakta liker ikke slikt. Toppidretten blir styrt av glansbildekonger og pengejegere. Den olympiske ånd og fredelig kappestrid skyves i bakgrunnen. Fet konto i en stor bank går foran En sunn sjel i et sunt legeme. Dopingjegerne har stadig en jobb å gjøre. Skitevlingene og hele OL ble i starten ei skikkelig smørje, hevdet viven i sår etterpåkløkskap da det ene gullet etter det andre glapp i motbakkene. Både skiflokken vår og Putins OL-anlegg smurte seg bort til folkets fortvilelse. Heibergs hovmodige uttalelser om nordmenns arroganse og sjølgodhet og manglende respekt for IOC-reglene, torpederte tanken om et Oslo-OL i 2022. Det var det beste med hele OL, mente min kjære. Samtidig antydte hun at blodddoping med lavlandsblod i stedet for høydetreneret Sotsjiblod, kunne være en alternativ forklaring på glipptakene. Hun om det, men brodne kar og kvinner fins i alle land. Vi tok oss jo fint igjen mot slutten. Men hvor ble det av bildene fra firerbob?

Klimaangst er et nyord i Sofusens vokabular. Ingen er ennå blitt vettskremt, selv om verden lider under tørke og flom, orkan og uvær, kulde og hete, ras og branner. Isen smelter, havet stiger og det unormale

blir normalt. Vi undres, håper og fortviler etter hvert som vi rammes. Vi forneker menneskeskapte årsaker og snakker heller om gudenes straffedom og solens nykker. Det sparer vi både penger og forsakelse på. Våre barnebarn har ingen lys klimaframtid. Vi har sluttet å bry oss, det koster for mye å rette opp vår dårskap. Til trøst fortsetter vi å brette melkekartonger og vaske plastposer og miljøsortere plast, flasker, papir og tomme hermetikkbokser. Det er vår avbikt, selv om det er ubetydelige dråper i havet.

Vi eldre beskyldes for å være dessertgenerasjonens produkt. Riktig nok har fru en vært mitt livs dessert, men som alderspensjonist kan hun ikke lenger sies å være sukkersøt. Det passer for så vidt godt for å holde sukkersyken på avstand. Vi forneker ikke det gode liv så lenge vi går for egen maskin og minstepensjonen strekker til for det vi trenger av livsens nytelser. Verre blir det om vi lever lenge nok til å bli avhengig av daglig hjelp og stell på institusjon eller i hjemlig seng. I valgtider flesker politikerne til med løfter om en eldreomsorg som det skal skinne av. Etter valget er det knapt lys nok til å finne potta nattes tid. Framtiden, i den grad vi har noen, synes heller mørk.

Store Bror ser meg! Riktig nok har jeg bare søstre, men mine daglige handlinger blir overvåket. At fru følger med gemalens tidvis forvirrende og umotiverte handlinger er rimelig. Mer skremmende er det at når jeg handler på OBS og drar medlemskortet for å få med meg medlemsrabatten, har OBS-butikken samtidig observert varer jeg kjøper ofte. Dermed får jeg i ettertid tilsendt ekstra rabattkuponger på utvalgte favorittvarer når medlemsbladet kommer. Storebror vet for lengst at jeg liker aprikoskompott som dessert og fanger meg med sin ekstrarabatt som agn. Er du Brann-tilhenger og handler fyrstikkesker i tørketiden, kan du fort bli oppfattet som pyroman, og alarmen går hos Storebror. Google og i-Phonen min forfølger meg også. Google husker alt jeg har lett etter på nettet og kartlegger min nettadferd. Mobilten er også skummel. Helt av seg selv dukket det forleden opp et bilde som viste på et kart hvor i byen jeg hadde vært sist mandag. Det var også en tekst om at det tok 20 minutt å reise dit, fulgt

av et spørsmål om jeg var interessert i vite reisetiden i rushtiden dit neste gang jeg hadde tenkt meg av gårde. I så fall var det bare å kjøpe en App. Våre elektroniske fotefar kan lett komme til å styre livet vårt. Vi må kanskje senke mobilen i havet og slette personnummeret for å få fred for de som titter oss over skulderen?

'Ild i tørt gress' gjelder som aldri før både i pyromanens og ryktesprederens verden.' Gi meg ei fyrstikkeske og jeg vil fortelle deg hvor du ikke bør være, var et godt jungelord da det brant som verst i by, grenn og lyng i tørrlagte landsdeler.

Sofusen er ikke noe finansgeni. Mens fru flakser mellom allehånde salg for å gjøre antatt god handel, går jeg heller på kjøp etter fullverdige og overprisete unødvendigheter. Ikke så rart at avisens notis om gode Q4-resultater ble oppfattet som melkeproduserende kyr med topp speneytelse og fløteinnhold. Lyset ble tent da jeg oppfattet at det gjaldt telenorets regnskapstall etter 'Quarter Four', som det heter på nynorsk. Vanskeligere var det å forstå børsfolkets reaksjon etter norets sedvanlige rapport om nye finansielle toppresultater og 19 millioner nye mobilabonnenter! Alle pengehjerter gledet seg, og investorene gnidde seg i aksjehendene. Men dagen etter sank aksjekursen mangfoldige prosent på børsen fordi Baksaas dagen før hadde pratet ned aksjeverdien ved å signalisere lavere inntjening i 2014. Ærligheten har sin pris. Det kan bli dyrt å slenge med leppa, det har Berlusconi, Heiberg og mange andre fått erfare.

Det lakker mot en sen påske. Fruen og jeg korter som vanlig ned ventetiden, skam å si med tanke på vårt klimaforensningsbidrag, med noen uker på de Kanariske øyer. Men vårt negative klimabidrag er jo også som en dråpe i havet, mener vi i vårt selvbedrag.

Må påskeeggene og påskeværet bekomme oss alle vel uten smøreproblemer av noen art.

GOD PÅSKE!

Sofus

Ny arvelov

Forslag til ny arvelov ble overlevert Justis- og beredskapsdepartementet 2. februar. Arvelovutvalget foreslår blant annet å øke ektefellens arverett og redusere barns pliktdel.

Arvelovutvalget har hatt en fullstendig gjennomgang av arveloven, og kommer med forslag til et lovverk tilpasset dagens samfunn.

– Vi er opptatt av å få på plass en arvelov med enkle, klare regler som tar hensyn til samfunnsutviklingen de siste førti årene. Vi vil nå nøye vurdere de ulike forslagene som utvalget kommer med, sier statssekretær Vidar Brein-Karlsen.

Utvalgets pressemelding:

Siden arveloven ble vedtatt i 1972 har samfunnet gjennomgått relativt store endringer. Samboerskap er blitt en vanlig og fullt ut akseptert samlivsform. Mange har mer enn ett samliv i løpet av livet og det er ikke uvanlig med flere barnekull. Levealderen er økt og fødselsraten er gått ned. Det har skjedd en generell velstandsøkning og utbygging av velferdsstaten. Det er kommet mange innvandrere til Norge med forskjellig religion, og fra land med vidt ulike kulturer. Befolkningen er blitt mindre homogen. Disse utviklingstrekkene danner bakgrunnen for at Arvelovutvalget ble oppnevnt for å foreta en generell og prinsipiell vurdering av arveloven.

Mer til ektefellen. Utvalget foreslår at ektefellens arv økes fra en firedel til en halvdel i konkurranse med avdødes livsarvinger.

Statssekretær Vidar Brein-Karlsen mottar forslaget til ny arvelov fra Torstein Frantzen, som har ledet utvalget. (Foto: JD)

ger. Det foreslås også at ektefellen skal være enearving dersom avdødes nærmeste slektsarving er foreldre eller etterkommere etter foreldrene.

Utvidet arverett for samboere. Utvalget foreslår at samboere gis samme rett til arv og uskifte som ektefeller som har felleseie. Dette gjelder likevel bare for samboere som har felles barn, eller som har vært samboere i mer enn fem år før dødsfallet.

Begrenset pliktdelsarv. Etter gjeldende rett har barn krav på to tredeler av dødsboet som pliktdel, men begrenset til en million kroner per barn. Utvalget foreslår at der avdøde etterlater seg ektefelle eller arveberettiget samboer, vil barna arve en halvdel. Utvalget foreslår imidlertid at livsarvingenes pliktdel skal begrenses til en halvdel av arven. Det vil si at barnas pliktdel begrenses til å være en firedel der arvelater etterlater seg ektefelle eller samboer. Der arvelater ikke hadde ektefelle eller samboer, så foreslår utvalget at pliktdelen skal være en halvdel. Det foreslås at pliktdelen uansett begrenses til 40 ganger folketrygdens grunnbeløp per barn. Som en konsekvens av at pliktdelen reduseres, utvides arvelaters mulighet til å bestemme over arven i testament.

Testament uten vitner. Utvalget foreslår at et testamente fortsatt skal kunne opprettes med vitner, men at det også innføres en mulighet til å opprette testamenter direkte hos tingretten uten bruk av vitner.

Utvalget har arbeidet for finne tidsmessige og balanserte løsninger. Det har vært en målsetning å gi klare og enkle regler som gir forutsigbarhet, og som virker konfliktdepende. Et klart og brukervennlig språk har også vært høyt prioritert i utvalgets arbeid.

Utvalget ble nedsatt 11. april 2011.

Utvalgets medlemmer:

Lagdommer Torstein Frantzen (leder)
Tidligere høyesterettsdommer Kirsti Coward
Førsteamanuensis Peter Hambro
Lagdommer Marit Forsnes
Tidligere tingrettsdommer Finn Kløvstad
Advokat Trine Buttingsrud Mathiesen
Førsteamanuensis Inge Unneberg
Sekretær for utvalget: Professor John Asland

Forslaget skal ut til høring og deretter skal det behandles i justisdepartementet før ny lov kan vedtas i Stortinget. Ny arvelov er tidligst klar i 2017 opplyser utvalgssekretær Professor John Asland. Red.

SPRÅKET VÅRT

Vet vi alltid hva vi snakker om? Pussig spørsmål kanskje, men språklige snurrepiperier opplever vi daglig, både i tale og skrift. På denne språksiden skal vi se nærmere på hva som skjuler seg bak ordene. Språk er spennende, man ser hele tiden nye sammenhenger, og som i bridge blir man aldri utlært.

Å bøye seg i hatten. Tidspunktet for når. Å bo i sitt eget hjem.

Denne gangen skal vi se på noen gjengangere i offentlig språkbruk.

Kontaminasjon kaller språkforskerne det når man blander sammen to uttrykk eller ordtak. I mange år har man måttet høre samfunnstopper med tonefall hjemmehørende øst for langfjella bruke uttrykket 'bre om seg'. F.eks. var statsministeren for et par år siden redd for at finanskrisen skulle *bre om seg*. Kontaminasjon betyr 'smitte', men foreløpig ser det ut til at uttrykket bare i liten grad har smittet over, for ikke å si *bredd om seg*, til andre deler av landet. Leseren har vel allerede oppdaget at det er uttrykkene *bre seg* og *gripe om seg* som er blandet sammen.

Vi tilgir gjerne 'oppfinneren' av en nesten blodfersk kontaminasjon når vi vet at media var svært pågående overfor de norske OL-deltakerne under «smørekrisen» i Sortsji. På spørsmål fra en journalist til en ung skistjerne om hva hun syntes om konkurrenten, som hadde gått «sykt fort», svarte hun at her var det bare «å bøye seg i hatten». (At kjuagutten på ti var kjapt ute med «da er det bare å ta av seg støvet», viser kanskje at man ikke skal undervurdere verken språkforståelse eller humor hos de som kommer etter oss.)

Ridende rytter, rytter til hest eller **smør på flekk** opplever vi rett som det er. I årevis har medarbeidere i NRK brukt uttrykket 'tidspunktet for når'. «Tidspunktet for når ugjerningen ble begått, er ennå ikke fastslått».

Ettersom 'når' også gir uttrykk for tid/tidspunkt, ser vi her et eksempel på både kontaminasjon og ridende rytter. Det må EN-TEN hete: «Tidspunktet for ugjerningen er ennå ikke fastslått» ELLER: «Når ugjerningen ble begått, er ennå ikke fastslått»

NB! Tidspunktet for når NRK skal la denne språkblomsten visne, er ennå ikke avgjort. Har NRKs nytilsatte språksjef, Ragnhild Bjørge, ennå ikke kommet seg ut i bedet?

Bruken av adjektivet **egen, eget, egne**, (nynorsk: eigen, eiga, eigne), der det er *helt unødvendig*, har tatt overhånd.

I disse eksemplene kan vi ta vekk *egen/eget* uten at meningen blir uklar: *Mannen hadde kontor i sitt eget hjem. Hun har alltid likt å stelle i sin egen hage. De fant henne død i sin egen seng. Hanssen kjørte bilen sin inn i sin egen garasje.* (Det minner litt om når man i tidligere tider skulle fylle ut selvangivelsen. Der var det en egen(!) post som het «Fordelen ved å bo i egen bolig». Den fordelene skulle nemlig skattelegges. Hm! Hvem sin bolig skulle man bo i, hvis man ikke skulle bo i sin egen?)

Einar Førde, som var en ordhag mann, er kjent for sine treffsikre utsagn og skarpe kommentarer. I en stortingsdebatt om innføring av farge-TV tilla han motstanderne denne oppfatningen: «Vi får finne oss i at synda har kome til jorda, men vi vil ikkje ha ho i fargar!».

I følgende utsagn viser han at *egen/eiga* en nødvendig betingelse for å få fram meningen da han på et seminar fram imot midnatt på sin underfundige måte fastslo at «den som ikkje no har funne seg ei seng, må ta til takke med si *eiga* seng!»

Til alle *egen*-elskere: Nyt tilværelsen i ditt eget hjem!

Språksiden: **Rolf B. Nylund** rbnylund@online.no

Kjernejournal prøves ut i Trondheimsområdet og Stavangerområdet.

Hva er kjernejournal?

Kjernejournal er en ny elektronisk løsning som samler viktige opplysninger om helsen din på ett sted. Blir du akutt syk, har helsepersonell rask og sikker tilgang til opplysningene i din kjernejournal. Kjernejournal erstatter ikke journaler du har hos fastlege eller på sykehus, men utgjør et viktig supplement, særlig i akutsituasjoner hvor det haster å finne informasjon om helsetilstanden din

Hvorfor kjernejournal?

Kjernejournal samler viktige helseopplysninger om deg på et sted og gjør disse opplysningene tilgjengelig for helsepersonell på en rask og sikker måte.

Utfordringen i dag er at du har en journal ved hvert sted du har fått behandling. Trenger du helsehjelp raskt, vil helsepersonell ofte ikke ha tilgang til fullstendige opplysninger om helsen din. De fleste døgnopphold ved sykehus er ikke planlagt. Informasjon om pasienten er da ikke sendt i forkant. Verdifull tid kan gå med til å lete etter opplysninger om legemiddelbruk og helse-tilstand. Slike opplysninger er nødvendig for å gi riktig behandling.

Nå er utprøvingen av kjernejournal i gang i både Trondheims- og Stavangerområdet. De som er innbyggere i en av utprø- vingskommunene har fått sin kjernejournal på helsenorge.no - såfremt de ikke har reservert seg. Innbyggere i prøveområdene kan se sin kjernejournal ved å logge seg inn via disse nettsidene på «Min helse» med sin personlige elektroniske ID. Helseperso- nell i Trondheimsområdet er i gang med å bruke løsningen. I Stavangerområdet vil helsepersonell komme i gang med kjer- nejournale i april/mai.

Helsepersonell som er med i utprøvingen

Kjernejournal blir ikke gjort tilgjengelig for alt helsepersonell, men omfatter følgende fra helse- og omsorgstjenesten i utprø- vingsområdene:

- Legevaktene og fastlegene
- Akuttmottakene og enkelte avdelinger på sykehusene
- Psykiatrisk avdeling vil være med i utprøvingen ved Stavanger Universitetssykehus.
- AMK-sentralene

Opplysningene om deg i Min helse

Min helse er tilgjengelig på helsenorge.no. Her finnes flere tje- nester som du kan bruke for å få oversikt over egen helse. Min helse ble lansert 2013 og skal på sikt være totalløsningen for de som ønsker å benytte digitale helsetjenester på nett. Ved å logge seg inn med sin personlige elektroniske ID kan en se sine egenandeler og resepter, bytte fastlege, bestille Euro- peisk helsetrygdkort og melde bivirkninger av medisiner. Kjernejournal er under utprøving. En kan se kjernejournalen sin i Min helse dersom en har folkeregistrert adresse i en av utprø- vingskommunene.

Opplysningene fra kjernejournal

De fleste opplysningene i kjernejournalen hentes inn automa- tisk fra andre offentlige registre, mens andre opplysninger kan en legge inn selv. I tillegg kan legen, i samråd med pasienten, re- gistrere spesielle kritiske helseopplysninger, hvis det er relevant. Kjernejournal inneholder i dag begrenset med opplysninger om en pasient, men vil etter hvert fylles med mere informasjon og flere funksjoner.

En kan selv legge inn opplysninger

Innbyggere med kjernejournal kan føre opp egne kontakter som nærmeste pårørende, helsekontakter og arbeidsgiver. En sørger dermed for at helsepersonell vet hvem de skal kontak- te dersom en blir syk, og på denne måten bidrar en til å gjøre kjernejournalen sin utfyllende og nyttig. En kan selv registrere opplysninger som gir helsepersonell et mer utfyllende bilde. Følgende opplysninger kan du selv registrere:

- Opplysninger om spesielle kommunikasjonsbehov, slik som utfordringer med syn, hørsel, tale eller språk).
- Egen sykehistorie, altså sykdommer helsepersonell bør kjenne

QUO VADIS II

av Nils Bøe.

Kritisk informasjon

Fastlegen og andre leger som behandler deg, kan registrere kritisk informasjon om helsen din i kjernejournalen. Det er kun et fåtall av pasienter hvor dette er relevant, men viktig for de det gjelder. Kritisk informasjon i kjernejournal er helseopplysninger som det kan være avgjørende at helsepersonell kjenner til i en akuttsituasjon. Dette er opplysninger som kan endre valg av undersøkelse, behandling og oppfølging av deg på sykehus. Registreringen vil som regel skje i samråd med deg når du har legetime eller får behandling. Derfor vil ikke kritisk informasjon ligge i kjernejournalen din før legen har registrert den.

Sikkerhet

Det er lagt stor vekt på at opplysningene i kjernejournalen din blir håndtert på en trygg og sikker måte. Bare godkjente virksomheter i helsetjenesten får tilgang i et lukket helsenett.

- Kun autorisert helsepersonell får slå opp i kjernejournal, og bare når de gir deg helsehjelp.
- Helsepersonell må identifisere seg på høyeste sikkerhetsnivå og all aktivitet loggføres.
- Du kan selv følge med på hvem som har gjort oppslag i kjernejournalen din.
- Det er bare du selv som får tilgang til helseopplysningene dine på helsenorge.no. Du må identifisere deg på høyeste sikkerhetsnivå og all aktivitet loggføres.
- Personer med hemmelig adresse blir automatisk reservert fra kjernejournal.
- Sikkerheten overvåkes kontinuerlig og sikkerhetsbrudd blir anmeldt.

Myndighetene i Norge stiller strenge krav til sikkerhet og personvern. Kjernejournal følger personopplysningsloven, helseregisterloven, pasientrettighetsloven.

Reservasjon fra kjernejournal

En får automatisk kjernejournal hvis en ikke aktivt reserverer seg, og en kan reservere seg når som helst. En reservasjon innebærer at all informasjon i kjernejournalen din slettes, og at nye opplysninger ikke samles inn. Reserverer en seg, vil ikke helsepersonell finne noen kjernejournal når du får behandling. En reservasjon vil kun gjelde kjernejournal, ikke journaler du har hos leger eller på sykehus.

Kilde: Helsedirektoratet

Jeg har arbeidet i 4 år i sentralstyret for endring i holdningen til Pensjonistforbundet, og har ikke minst hatt solid skepsis til SAKO, (samarbeidskomiteen for offentlige pensjonistorganisasjoner og måten den er blitt brukt (misbrukt) på. Jeg har med jevne mellomrom hevdet at denne organisasjonsvorta ikke har vært til fordel for statspensjonistene.

Jeg forutsetter at organisasjonsutvalget starter sin møtevirksomhet med å lage en ny visjon for hele organisasjonen vår. Jeg tror at mange er interessert i endringer av formål og målformuleringer. Det er ikke nok å pynte litt her og der, men ta en fullstendig gjennomgang av hele opplegget med sikte på å effektivisere hele modellen vår. Med andre ord starte forfra ut fra dagens situasjon. Det var dette Bodø/Salten foreslo og fikk støtte til på siste landsmøte. At det ble oppfattet som mishagsyttringer mot overordnet styring, blir et feil utgangspunkt for organisasjonsutvikling, etter min mening. Det foreligger faktisk forskjellig oppfatning blant våre lokallag hva vi skal prioritere i organisasjonsarbeidet.

Vi må ta denne utfordringen og finne fram til hovedmål sentralt og lokalt. Derfra må vi bygge modellen som skal ivareta felles interesser. Vi bør også vurdere toppen av organisasjonen. Er det nødvendig med et landsstyre til pynt? Vi er vel en arbeidsutvalg-styrt organisasjon, og som interesseorganisasjon har vi nå tilgang til flere modeller. I mitt første innlegg antydet jeg sterkt at det i framtida blir kommunale og regionale brukerorganisasjoner som skal representere brukerne (pensjonistene) nær der beslutningene tas. Hvor passer vi inn? Når det gjelder lokallag i kommunene, har vi ikke seriøst prøvd ut klubbblagsmodellen. Det gjenstår å ønske organisasjonsutvalget lykke til i sin utfordrende "mesterbrevoppgave".

FORENINGSNUMMER OG ADRESSER

MELD DEG INN I DITT HJEMSTEDS TELEPENJONISTFORENING

Her møter du venner og kolleger og oppfrisker gamle minner.

ARENDALE	Finn Egil Halvorsen	Lensmannsvn. 23	4815 Saltrød	37 03 08 26	952 58 324	tparendal@telepensjonistene.no
BERGEN	Roy Knag Jæger	Postboks 7150	5020 Bergen	56 14 81 02	915 38 870	tpbergen@telepensjonistene.no
BODØ/SALTEN	Gerd Blomstrand Kristensen	Tjeldberget 11/LE 301	8012 Bodø	75 58 11 68	416 95 790	tpbodosalten@telepensjonistene.no
DRAMMEN	Henning Torsby	Skogervn. 2B	3041 Drammen	32 81 95 24	911 40 761	tpdrammen@telepensjonistene.no
FORNEBU	Truls Erik Langeggen	Postboks 214, Sentrum	0103 Oslo	22 11 51 61	900 29 271	tpsentraleenheter@telepensjonistene.no
GJØVIK	Anni Milward	Rudslåtten 9	2830 Raufoss	61 19 10 54	905 79 297	tpgjovik@telepensjonistene.no
GLÅMDAL	Aina Holen	Eidmsgt 8	2212 Kongsvinger	62 81 43 60	905 44 578	tpglaamdaldal@telepensjonistene.no
GUDBRANDSDAL	Åse nordnes	Fyrvyn 10	2670 Otta	61 23 04 98	902 67 965	tpgudbrandsdal@telepensjonistene.no
HAMAR	Vera W. Frydenlund	Vagnvegen 7a	2315 Hamar		971 21 640	tphamar@telepensjonistene.no
HARSTAD OG OMEGN	Elisabeth Markussen	Utsikten 18	9406 Harstad	77 01 79 76	957 70 128	tpharstadomegn@telepensjonistene.no
HAUGESUND	Jacob R. Utvik	Fred. Kolstøsgt. 5	5532 Haugesund	52 72 26 56	907 52 637	tphaugesund@telepensjonistene.no
HELGELAND	Oddvar Ulvang	Askeladdveien 25	8800 Sandnessjøen	75 04 30 16	413 33 665	tphelgeland@telepensjonistene.no
KRISTIANSAND	Ingvar Kallevik	Astrids vei 31	4633 Kristiansand S	38 09 13 34	901 65 520	tpkristiansand@telepensjonistene.no
KRISTIANSUND	Jarl Joø	Nerlandsdalen 23	6508 Kristiansund N	71 67 95 99	993 24 395	tpkristiansund@telepensjonistene.no
LARVIK	Berit Olafsen	Øvre Bøkeligt. 48	3256 Larvik	33 11 74 44	950 27 230	tplarvik@telepensjonistene.no
LEVANGER	Marit Vikhammer	Okkerhaugen 12F	7600 Levanger	74 08 15 07	974 82 759	tplevanger@telepensjonistene.no
LILLEHAMMER	Helge Bræin	Moengvegen 16	2619 Lillehammer		913 09 320	tplillehammer@telepensjonistene.no
LILLESTRØM	Ragnhild Dehli	Gamle Rovenv. 39	1900 Fetsund	63 88 14 22	906 47 064	tplillestrom@telepensjonistene.no
LOFOTEN	Kirsten Stokvik	Meieriveien 12	8370 Leknes	76 08 07 66	975 62 692	tplofoten@telepensjonistene.no
MOLDE	Audbjørg Endresplass	Tostenbakken 30	6416 Molde	71 24 42 39	991 59 730	tpmolde@telepensjonistene.no
NAMSOS	Wenche Fahsing	Niels Bjørums gt. 38B	7800 Namsos	74 27 14 17	958 65 851	tpnamsos@telepensjonistene.no
NARVIK OG OMEGN	Greta Arntsen	Meieriveien 5	8517 Narvik	76 94 12 00	971 82 759	tpnarvikomegn@telepensjonistene.no
OSLO	Dagfinn Husmo	Postboks 1088, Sentrum	0104 Oslo		906 35 850	tposlo@telepensjonistene.no
SANDEFJORD	Yngve Stentun	Lahelleveien 117	3218 Sandefjord	33 45 12 14	911 44 433	tpsandefjord@telepensjonistene.no
SOGN OG FJORDANE	Oliv Ottesen	Skjæret 27	6800 Førde	57 82 14 87	412 78 159	tpsognogfjordane@telepensjonistene.no
STAVANGER	Berit Kopren	Peer Gynts vei 4	4019 Stavanger	51 87 01 46	900 47 814	tpstavanger@telepensjonistene.no
STEINKJER	Kirsti Leiros	Muusøra 3F	7670 Inderøy		917 63 045	tpsteinkjer@telepensjonistene.no
TELEMARK Postadresse	Elsie Marit Hansen Ragn. Olsen-Fjelstad	Høyenlia 23B Jernbanegt 23	3728 Skien 3916 Porsgrunn		472 85 760 901 02 687	tptelemark@telepensjonistene.no
TROMSØ	Roar A. Johannessen	Henrik Wergelandsv. 24	9007 Tromsø	77 61 82 33	907 31 178	tp tromsø@telepensjonistene.no
TRONDHEIM	Marie Aashagen	Nedre Flatåsv.170	7099 Flatåsen	72 58 03 51	971 29 908	tptrondheim@telepensjonistene.no
TØNSBERG	Inger Heldal Anderson	Ospebakken 7	3153 Tolvsrød	33 33 02 94	906 09 101	tp tonsberg@telepensjonistene.no
VALDRES	Aud Anny Bergene	Vestringsbygda	2910 Aurdal	61 36 46 11	975 78 034	tpvaldres@telepensjonistene.no
ØSTFOLD	Mai Britt Løken	Nordlitoppen 35	1743 Klavestadhaugen	69 12 70 24	917 24 895	tpostfold@telepensjonistene.no
ÅLESUND	Helge Haram	Olivermarka	6260 Skodje	70 27 51 30	908 51 360	tpaalesund@telepensjonistene.no

SAMHANDLINGSREFORMEN

– ÅRSOPPGJØR 2012-2013

Fra 1. januar 2012 ble den meget omtalte Samhandlingsreformen iverksatt. Skrekkreportasjene fra media har stilnet, og man kan lure på om alle bekymringene som ble presentert i løpet av de siste årene viser seg å være ubegrunnet? Forbundets svar er neppe, og vi venter i spenning på hvordan den nye regjeringen og helseministeren har tenkt å unngå at vi får repriser på «tingenes virkelige tilstand» i inneværende år.

På hjemmesiden til Helsedirektoratet vises det blant annet til Forebygging i primærtjenesten (kommunene) og at kostnadene for forebyggende arbeid i årene 2010-2012 har økt med i underkant av 11 prosent. Veksten fra 2011 til 2012 har vært på nesten 6 prosent. Oversikten mer detaljert viser at kommunene i Midt-Norge og Nord-Norge har den høyeste kostnadsinnsatsen pr. innbygger i 2012.

Fra Forbundets side mener vi selvfølgelig at det er bra med nevnte økninger, men alt for mange kommuner har ikke maktet en innsats som står i forhold til behovet. Da er det kanskje noen av disse erkjennelser som gjør at det nest største regjeringspartiet går inn for at Staten skal overta ansvaret med budsjettering og kostnader for sykehjemmene i landet? Samhandlingsreformen var til høring i 2011. I vår høringsuttalelse krevde Telepensjonistenes Landsforbund at det burde være et gjennomgående minstekrav med øremerkede midler til sykehjemsutbygging og drift. Begrunnelsen var at vi fryktet store ulikheter mellom kommunene. Dessverre viser rapporteringen fra helsemyndighetene for de to siste årene at vår bekymring var vel begrunnet!

Anni Milward

LEDER	Anni Milward	Rudslåtten 9	2830 Raufoss	61 19 10 54	905 79 297	annimilw@online.no
NESTLEDERSEKRETÆR	Mai Britt Løken	Nordlitoppen 35	1743 Klavestadhou-	69 12 70 24	917 24 895	m-brloek@online.no
KASSERER	Kjell Engen	Einerbakken 5	2827 Hunndalen		916 43 027	kjellengen@online.no
STYREMEDL.	Berit Olafsen	Øvre Bøkeligt	3526 Larvik	33 11 74 44	950 27 230	berolafs@online.no
	" Truls Erik Langeggen	Pilestredet Park 1H.0605	0176 Oslo	22 11 51 61	900 29 271	lang-t@online.no
	" Kirsti Ranveig Leiros	Muusøra 3F	7670 Inderøy		917 63 045	kirsti.leiros@ntebb.no
	" Roy Knag Jæger	Hopshavn	5307 Ask	56 14 81 02	915 38 870	roykna-j@online.no
	" Oddvar Ulvang	Askeladdveien 25	8800 Sandnessjøen	75 04 30 16	413 33 665	oddvar.ulvang@roros.net
VARAMEDLEM 1	Dagunn Klakegg	Elvevegen 5	6800 Førde	57 82 14 21	416 69 849	daklakeg@online.no
VARAMEDLEM 2	Ingvar S. Kallevik	Astrids vei 31	4633 Kristiansand S	38 09 13 34	901 65 520	ingsikal@online.no
VARAMEDLEM 3	Jan H. Andreassen	Blomstervn. 37	2208 Kongsvinger	62 81 59 40	915 56 223	janhandreassen@yahoo.no
REVISOR 1	Kåre Johansen	Svenskerud 105	3408 Tranby	32 85 22 40	901 84 857	khj@online.no
REVISOR 2	Kirsten Næss	Ramstad Terrasse 5	1405 Langhus		901 94 586	kinass@online.no
VARAREV.	Kitty Fossum	Østaveien 60	1476 Rasta	67 90 16 87	911 95 947	kitty.fossum@getmail.no
REDAKTØR TELEPENSJONISTEN	Berit Nylund	Vassteigen 106	5141 Fyllingsdalen	55 12 30 76	913 83 587	beritnyl@online.no
REDAKTØR NETTAVISEN	Oddvar Ulvang	Askeladdveien 25	8800 Sandnessjøen	75 04 30 16	413 33 665	oddvar.ulvang@roros.net

Telepensjonistenes Landsforbund • Postadresse: Postboks 443 - Sentrum, 0103 Oslo • Besøksadresse: Kongensgt. 21, inng. Tollbugt. Telefon 22 77 69 52 • E-post: kon.telepensjonistene@telenor.com • Nettside: www.telepensjonistene.no

Telenor Group og UNICEF inngår globalt partnerskap for barn

Telenor Group og UNICEF har signert en global partneravtale, og skal sammen gjøre en kraftinnsats for barns utvikling. Den femårige avtalen omfatter både økonomisk støtte samt utvikling av mobilteknologiløsninger som fremmer barns rettigheter.

Partene vil fokusere på UNICEF-programmer som gjennom mobilteknologi bidrar til at barn overlever, utvikler seg og får beskyttelse. Den nye avtalen består av et årlig bidrag fra Telenor Group til UNICEF på 3,6 millioner norske kroner, med hovedfokus på land i Asia hvor Telenor har virksomhet.

Nylig møttes konsernsjef Jon Fredrik Baksaas i Telenor og generaldirektør Anthony Lake i UNICEF, for å diskutere hvordan mobilteknologi bidrar til innovasjon i UNICEFs arbeid for barn.

"Jeg er glad for at vi har undertegnet denne globale partneravtalen med UNICEF, som er en drivkraft i å fremme og realisere rettighetene til hvert enkelt barn. Telenor-konsernet anser UNICEF som en sterk partner med en solid historikk i å sette utviklingsbehov på dagsorden og for aktivt å vise interesse for å ta i bruk mobilteknologi og IKT. Telenor har et sterkt nærvær i Asia og vi ser fram til å arbeide sammen med UNICEF for å ivareta barns rettigheter og utvikling i regionen. Mobilbransjen har vist seg å ha en positiv effekt på økonomisk og sosial velferd, og det

er vår ambisjon at flere skal kunne dra nytte av fordelene ved telekommunikasjon i alle markedene der vi har virksomhet," sier Telenors konsernsjef Jon Fredrik Baksaas.

"Innovasjon skaper enorme framskritt for barn, ikke bare ved at vi lykkes med å nå fram til utsatte lokalsamfunn med viktige tjenester, men også ved at vi gir barna som bor der verktøy til å forbedre livene sine og få sine stemmer hørt," sier Anthony Lake, UNICEFs generaldirektør. "UNICEF setter stor pris på å styrke vårt samarbeid med en teknologiekspert som Telenor. Gjennom å utvikle nye løsninger til globale utfordringer, bidrar Telenor til å skape videre framgang for de mest sårbare barna, noe som er med på å bygge samfunnene der selskapet har sin virksomhet," sier Lake.

Før den nye avtalen ble inngått, har Telenor Group og UNICEF samarbeidet lokalt i flere år. Fokus har vært støtte til utdanning for å bekjempe barnearbeid i Bangladesh, styrking av helsetjenester for romfolk i Serbia, samt forebyggende helseinformasjon i Thailand.

"For å løse de store utfordringene i verden er det avgjørende for oss å kunne jobbe med de beste. Telenor Group tar et aktivt samfunnsansvar ved å bidra både økonomisk og med sin kjernekompetanse. Mobilteknologi har vist seg svært viktig for å kunne hjelpe sårbare grupper med for eksempel helseinformasjon og fødselsregistrering på sms. Vi er for øvrig stolte av at dette er den første globale avtalen for UNICEF initiert av en norsk bedrift," sier generalsekretær Bernt G. Apeland i UNICEF Norge.

Konsernsjef Jon Fredrik Baksaas i Telenor og generaldirektør Anthony Lake i UNICEF